

התגובה העולמית על המהפכה בישראל

היתה מאופקת - אך היא מטעה

אל המזיליחנה

עמד בראש הממשלה אדם שהאמין בלב שלם כי קיימת זהות טוטאלית בין האינטרסים האמריקאיים והישראליים. שימעון פרס הבטיח אף לעלות על רבין מבחינה זו. **האמריקאים אינם מסוגלים להאמין כי מניחם בגין הוא אדם שונה לגמרי.**

מותר להם לפקפק בכך. מותר להם לבסות לקנות את ליבו של האיש החדש בקבלת-פנים מפוארת בבית הלבן, כדיבריינועם מפי ג'ימי קארטר.

יעבור זמן עד שגם האמריקאים ישתכנעו כי מאחורי המעטה החיצוני של פתיחות ג'ינלמנית וגיונונים קוסמור פוליטיים, קיים מנחם בגין אחר - קצאי, נוקשה, בעל אמונה טוטאלית בצידקת דרכו ההיסטורית.

מתי זה יקרה?
אולי בעוד כמה חודשים.

ושינגטון יודעים, כמובן, כי עדייתו של מנחם בגין פירושה פשיטת-רגל של המדיניות האמריקנית במרחב.

במשך ארבע שנים ננתה ארצות-הברית במרחב בניין עדין, שהבטיח לה רבות. היא רכשה את ליבם של מרבית המישטרים הערביים. היא דחקה את ברית-המועצות אל מחוץ לתחום, בזהירות ובעדינות, מבלי לגרום למשבר. היא הבטיחה לעצמה את זרם הנפט הערבי החיוני, בכמויות הגדולות והולכות משנה לשנה. היא עמדה להכתיר את הבניין כגג יצוק היטב, בצורת הסכמי-שלום שיושגו בתיווך אמריקאי.

עתה התמוטט המיבנה העדין כולו במכה אחת של הכוח הישראלי.

אין ערצ בעולם המסוגל אף להעלות על דעתו

מי שציפה לכן שהעולם יגיב בצורה דרמטית על בחירתו של מנחם בגין, כוודאי התאכזב.

בושינגטון, במוסקבה, בקאהיר ובפריז הבירה האחרות היתה התגובה "הירוקה" אפי שר היה לקבל את הרושם שגדולי העולם קשרו ביניהם קשר כדי להמעיט מחשיבות השינוי שחל בישראל.

תוך דקות אחדות, בדרכו אל שפתיהם ביום חמסין, חולל הבוחר הישראלי מהפכה במדינה. הכל נעשה בשקט בלתי-דרמטית, בלא תופים וחוצרות.

כך היתה גם תגובת העולם. הוא הגיב במילים סתמיות, במליצות שיגרתיות, בהודעות דיפלומטיות אפורות, במאמרים ראשיים מזדככים, שהודיעו כי בעצם, שום דבר מהותי לא השתנה.

כל מדינאי רציני בעולם יודע, כמובן, שהשתנה דבר מהותי מאד. תוצאות הבחירות בישראל ישנו לא רק את חייו של כל אדם בישראל, הן עלולות להשפיע במישור גם על חייהם של מאות מיליוני בני-אדם אחרים, מפאן ועד קליפורניה.

אם כן, מה פשר ההסכמה העולמית הכדי לית להעמיר פנים כאילו אין זה כך?

מנחם בגין בחגיגת יום הבחירות

מזרה ביותר תגובת העיתונות המצרית, המודרכת עליידי השילטון. היא טענה שהשינוי שחל בישראל אינו חשוב, וכי המסקנה היחידה הנובעת מתוצאות הבחירות, היא שעל ארצות-הברית יהיה להגביר במיקצה את לחצה על ישראל.

כיצד ניתן להסביר תגובה מזוהה זו?

אין ספק שיועציו של אנואר אל-סאדאת יודעים היטב שחל מיפנה במרחב. המציאות הישראלית החדשה מונעת כל אפשרות להחזיר לערבים אף שעל אחד של אדמה כבושה בארץ-ישראל. היא מונעת גם כל אפשרות להכיר בקיומו של העם הפלסטיני, ולא-כל-שכן בזכותו להגדרה עצמית ולמדינה לאומית משלו.

בנוכחות אלה לא תוכל אף מדינה ערבית אחת להרשות לעצמה לקיים משא-ומתן עם ישראל. על הסכמי-שלום אין מה לדבר.

מבחינה ערבית, נתקיימה עתה הסיסמה הישראלית השגורה: "אין עם מי לדבר".

אם כן, מדוע מעמידים אנשיו של סאדאת פנים כאילו אין זה כך?

ההסבר פשוט ביותר: כיצד להציג את סאדאת.

מה יקרה עד אז?
חילופי מחמאות, איגרות, מחוות, בלה-בלה בלה דיפ-לומטי.

מה יקרה לאהרימכן?

הסכמי-שלום עם ישראל, שלא יחזיר לערבים את רצועת עזה והגדה המערבית, וביכולת לפחות חלק מירושלים, ושלא יישא חותמת פלסטינית מוסמכת.

שני הדברים בלתי-אפשריים החלוטין, כי עוד ממלא מנחם בגין תפקיד חשוב בממשלת ישראל.

כיצד, אם כן, מתכוונים האמריקאים לצאת מן המבוך הסתום הזה?

אחרי-כך יתחיל העימות הבלתי-נמנע.

ארצות-הברית פשוט אינה יכולה לקבל את הקו של בגין, מבלי להרוס את האינטרסים החיוניים ביותר של קיומה: המשך זרם הנפט, שיתוף ההון הערבי הכביר במערכת הכלכלית האמריקאית העולמית, חסימת המרחב המזרח-תיכוני לפני הסובייטים.

אבל גם עימות זה יהיה תחילה איטי, זהיר, הדרגתי.

דמה שהם יעשו, קודם כל, ניסיון להשפיע על מנחם בגין עצמו.

בעיני כל מי שמכיר את מנחם בגין, זהו ניסיון חסר-תוחלת, אבל האמריקאים אינם מכירים את מנחם בגין.

הם מכירים מדינאים בכל העולם, שניתן לקנות אותם בכסף, בתנופה, בכיבודים, בהענקת יוקרה פוליטית אישית. הם דוגלים בסיסמה: "לכל אדם יש מחיר". ולפוליטיקאי, לא כל שכן.

בישראל הם יכלו, עד כה, להתפנק. כל ראשי ממשלות ישראל, מדויד בן-גוריון ועד (כימעט) לשימעון פרס, הבינו כי אין קיום למדינה בלי ברית עם מעצמה מערבית אחת לפחות. למעשה עוצבה מדיניות זו עוד בימי תיאודור רוזבלט, בימי הראשית של הציונות.

במשך שני דורות היתה בריטניה בעלת-הברית הנתונה. ערב הקמת המדינה תפסה ארצות-הברית את מקומה. מלבד הפלירט הקטן עם ברית-המועצות בימי מלחמת העצמאות, והאינטרמצו הצרפתי שהוביל למיבצע-סיני, היתה לכל ממשלות ישראל אוריינטציה איתנה ובלבדית על ארצות-הברית.

בתקופת יצחק רבין הגיעה מגמה זו לשיאה, כאשר

תחילה יתחילו הברגים להתהדק אט-אט. הטיפול השוטף באפקת הנשק לישראל יתחיל להיות ממושך וקשה יותר, תתעוררנה לפתע בעיות כלכליות, הסיגנון ישתנה במיקצה.

בהדרגה יחריפו הדברים. בקשות-נשק יתקלו בסירוב. ברזי הכסף ייסגרו בזה אחר זה. המיתקפה הערבית באו"ם לא תיתקל אוטומטית בווטו אמריקאי.

ואז יתחיל העימות הגדול.

מתי?
בסוף 1977? בהתחלת 1978?

יודע כי מנחם בגין מאמין שבעימות זה תנצח ממשלת ישראל, בהנהגתו. הוא מתייחס אל יהדות אמריקה כאל אוגדת-מילואים, שאפשר לגייסה בכל עת ולהפעילה בכל משימה. הוא מאמין כי יהודי אמריקה יקומו כאיש אחד, יסתערו על כלי-התיקשורת ועל הקונגרס, ויגבשו חזית ששום נשיא אמריקאי לא יוכל לעמוד בפניה.

(המשך בעמוד 38)

מזה ארבע שנים משליך סאדאת את כל יתרו על עיניו השלום. הוא הבטיח לעם המצרי, ולעולם הערבי כולו, כי הוא עומד להחזיר לערבים את השטחים הכבושים בדרכר-נועם, בעזרת בריתו עם ארצות-הברית. לשם כך הסכים, לדבריו, להפסיק את מלחמת-יום-הכיפורים. לשם כך הסכים להסדריה-ביניים, שהחזירו לו רק חלק קטנטן של סיני. לשם כך הסתכסך עם ברית-המועצות וגרם להפסקת זרם הנשק הסובייטי.

מה שקרה בישראל בשבוע שעבר, מהווה פשיטת-רגל של מדיניות זו.

בקפיצה אחת התרחק השלום אל מעבר לאופק. לפתע הסתבר כי כימעט שאין מנוס ממלחמה חדשה - בעוד שהצבא המצרי לוקה בחימושו, ואינו משיג נשק בכמויות רציניות משום מקור מובטח.

לגבי קבוצה כלשהי של קצינים צעירים, השותים קפה במועדון-קצינים כלשהו באוגדת-שיריון כלשהי ליד התעלה, עלולה להתבקש המסקנה שסאדאת צריך ללכת. אותו רעיון עלול לעלות בדעתה של קבוצת קצינים במועדון כלשהו בדמשק. האפזו אליאסד הלך בדרכו של סאדאת, אם כי בזהירות רבה יותר.

וגם במועדון-קצינים בעמאן עלול לצוץ רעיון דומה. **שינוי גורר שינוי. מהפכה לאומנית בישרי אל עולמה לגרום לשינוי דומה בכל המדינות הערביות.**

משום-כך מנסים התועמלנים הרישמיים של מישטרים אלה, בעקשנות נואשת, להמעיט מחשיבות הדבר שקרה בישראל. הם מוכנים לתקוף את בגין ה"טורוריסט", רוצח דירי-אסיין, אך הם מוסיפים מייד שבעצם "אין הבדל בינו לבין הציונים האחרים".

ואם יש הבדל כלשהו, אין הוא חשוב. "האמריקאים יעשו סדר. האמריקאים יכפו הסדר. לא חשוב מי יעמוד בראש ממשלת ישראל".

התאפקותם של האמריקאים נובעת משיקולים אחרים.

גם האנשים המתוחכמים במישטרים כי